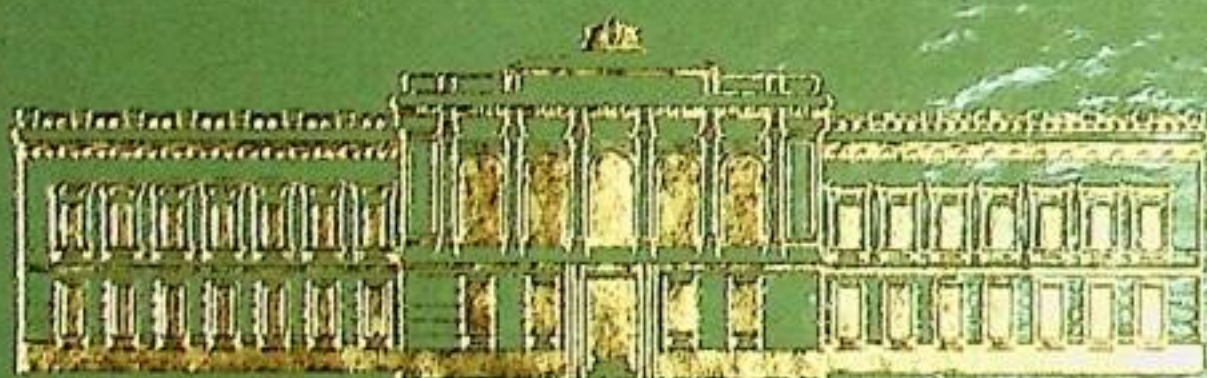

67.2(0)з73

9-90

**ІСТОРІЯ
ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ЗАРУБІЖНИХ
КРАЇН**

ПІДРУЧНИК

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Підручник
для студентів вищих навчальних
закладів

За редакцією професора
Л. М. Маймескулова

Затверджено Міністерством освіти і науки України

801216

Харків
«Право»
2013

УДК 340.15(100)
ББК 67.2(0)
І-90

“ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО”
БІБЛІОТЕКА

*Затверджено Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
як підручник для студентів вищих навчальних закладів
(лист № 1/11-5136 від 23 червня 2011 р.)*

*Рекомендовано до друку вченою радою Національної юридичної
академії України імені Ярослава Мудрого
(протокол № 6 від 28 січня 2011 р.)*

Рецензенти:

О. Н. Ярмиш, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений юрист України, керівник Департаменту з питань діяльності правоохоронних органів Апарату Ради національної безпеки і оборони України;

О. М. Головка, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, перший проректор з навчальної та методичної роботи Харківського національного університету внутрішніх справ;

Є. Ф. Глухачов, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права та законодавчого процесу Харківського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України

Колектив авторів:

Л. М. Маймескулов, кандидат юридичних наук, професор – розділи «До читача», «Вступ до історії держави і права», вступ до розділу «Держави Стародавнього Сходу», глави 3–7, 10, 11, 13, 15, 20–21, 24–26, 28–29;

Д. А. Тихоненков, кандидат юридичних наук, доцент – глави 1, 2, 8, 9, 12, 14, 16–18, 22, 23;

В. В. Россіхін, кандидат юридичних наук, доцент – глави 19, 27;

С. І. Власенко, кандидат юридичних наук, доцент – § 1 глави 23

Історія держави і права зарубіжних країн : підруч. для студ. вищ. І-90 навч. закл. / Л. М. Маймескулов, Д. А. Тихоненков, В. В. Россіхін, С. І. Власенко ; за ред. Л. М. Маймескулова. – Х. : Право, 2013. – 520 с.

ISBN 978-966-458-255-8

У підручнику викладено матеріал з курсу історії держави і права зарубіжних країн, що читається у вищих навчальних закладах. Видання відзначається аналітичним підходом до історії держави і права, розгорнутою методичною частиною, наявністю звернених до студента методичних вказівок.

Підручник призначений для студентів, аспірантів, буде корисний для молодих викладачів, які ведуть курс історії держави і права, а також для викладачів суміжних дисциплін.

УДК 340.15(100)

ББК 67.2(0)

542198

© Маймескулов Л. М.,
Тихоненков Д. А.,
Росіхін В. В.,
Власенко С. І., 2013
© «Право», 2013

ISBN 978-966-458-255-8

Б ка ПНПУ ім. К.Д. Ушинського

542198

Зміст

До читача	3
Вступ до історії держави і права	14
Частина 1	
ДЕРЖАВА І ПРАВО СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ	
Розділ 1. Держави Стародавнього Сходу	35
Глава 1. Стародавній Єгипет	42
§ 1. Створення держави	42
§ 2. Державний лад	43
§ 3. Право Стародавнього Єгипту	51
Глава 2. Стародавній Вавилон	57
§ 1. Утворення держави	57
§ 2. Суспільний устрій	59
§ 3. Державний устрій	60
§ 4. Право Стародавнього Вавилону	62
Глава 3. Хетська держава	70
§ 1. Виникнення держави	70
§ 2. Суспільний устрій у Хетській державі	72
§ 3. Державний устрій стародавніх хетів	74
§ 4. Право Хетської держави	76
Глава 4. Стародавня Індія	78
§ 1. Виникнення держави	78
§ 2. Суспільний устрій Стародавньої Індії	81
§ 3. Державний устрій Стародавньої Індії	85
§ 4. Право Стародавньої Індії	87
Глава 5. Стародавній Китай	92
§ 1. Виникнення держави	92
§ 2. Династична історія Китаю	98
§ 3. Державний лад Стародавнього Китаю	124
§ 4. Право Стародавнього Китаю	130

Розділ 2. Держава і право Античного світу	136
Глава 6. Егейська цивілізація. Мінойська держава	136
§ 1. Античний світ	136
§ 2. Мінойська держава	140
§ 3. Крито-мікенська державність	142
Глава 7. Афінська республіка	146
§ 1. Виникнення держави	146
§ 2. Суспільний лад	147
§ 3. Державний лад. Реформи Солона, Клісфена, Ефіальта, Перикла	149
§ 4. Право Афін	152
Глава 8. Особливості державного ладу Спарти	156
Глава 9. Стародавній Рим	158
§ 1. Утворення держави	158
§ 2. Суспільний та державний лад Риму	161
§ 3. Римське право	169

Частина 2

ДЕРЖАВА І ПРАВО СЕРЕДНІХ ВІКІВ

Розділ 1. Країни Сходу	189
Глава 10. Арабський халіфат	190
§ 1. Виникнення держави	190
§ 2. Громадський устрій	193
§ 3. Державний устрій Арабського халіфату	196
§ 4. Мусульманське право	198
Глава 11. Середньовічний Китай	202
§ 1. Династії Середньовічного Китаю	202
§ 2. Суспільний устрій Середньовічного Китаю	210
§ 3. Державний устрій	215
Глава 12. Середньовічна Індія	222
§ 1. Делійський султанат та Імперія Великих Моголів	222
§ 2. Суспільний устрій	226
§ 3. Державний устрій і право	230

Глава 13. Середньовічна Японія	234
§ 1. Виникнення держави	234
§ 2. Династична історія Японії	236
§ 3. Феодальне суспільство Японії. Палац	257
§ 4. Духовний світ японського суспільства	263
§ 5. Державний устрій і право періоду феодалізму	267
Розділ 2. Країни Західної Європи	280
Глава 14. Загальна характеристика європейської феодальної держави і права.....	280
Глава 15. Імперія франків	292
§ 1. Становлення держави	292
§ 2. Салічна правда.....	294
Глава 16. Франція	299
§ 1. Становлення держави	299
§ 2. Право	300
Глава 17. Німеччина.....	302
§ 1. Становлення держави	302
§ 2. «Кароліна»	304
Глава 18. Англія.....	308
§ 1. Становлення держави	308
§ 2. Велика Хартія вольностей 1215 року.....	311
§ 3. Ранньофеодальна монархія в Англії.....	313
§ 4. Англосаксонська система права	319
Глава 19. Канонічне і міське право у країнах Західної Європи в епоху Середньовіччя	322
§ 1. Канонічне право	322
§ 2. Середньовічне міське право.....	324
Розділ 3. Держави доколумбової Америки	329
Глава 20. Міста-держави майя	333
§ 1. Утворення держави.....	333
§ 2. Суспільний устрій.....	339

§ 3. Державний устрій	344
§ 4. Право майя.....	349

Глава 21. Імперія інків	353
§ 1. Утворення держави.....	353
§ 2. Суспільний устрій.....	355
§ 3. Державний устрій	356

Глава 22. Держава ацтеків	357
---------------------------------	-----

Частина 3

ДЕРЖАВА І ПРАВО НОВОГО І НАЙНОВІШОГО ЧАСІВ

Розділ 1. Країни Європи і Америки	362
--	------------

Глава 23. Англія.....	362
-----------------------	-----

§ 1. Виникнення буржуазної держави.....	362
§ 2. «Акт про краще забезпечення свободи підданих та про попередження ув'язнень за морями» (Habeas Corpus Act, 1679 рік)	370
§ 3. «Славна революція» 1688 року в Англії. «Білль про права» 1689 року. «Акт про уложення» 1701 року	371
§ 4. Виборчі реформи ХІХ століття в Англії	374
§ 5. Розвиток загального права і «права справедливості» в Англії в післяреволюційний період (друга половина ХVІІ–ХІХ століття)	375
§ 6. Розвиток англійського цивільного та кримінального права у ХVІІІ–ХІХ століттях	377

Глава 24. США.....	380
--------------------	-----

§ 1. Війна за незалежність. Декларація незалежності США 4 липня 1776 р.	380
§ 2. «Статті конфедерації» 1781 року.....	382
§ 3. Конституція США 1787 року.....	383
§ 4. «Білль про права» 1791 року.....	385
§ 5. Громадянська війна в США	387
§ 6. Зміни в політичній системі США на початку ХХ століття	388
§ 7. «Новий курс» Франкліна Делано Рузвельта у США	390

Глава 25. Франція.....	392
------------------------	-----

§ 1. Велика французька революція 1789–1794 років	392
--	-----

§ 2. Коституційна монархія	397
§ 3. Жирондистська республіка	400
§ 4. Якобінська диктатура.....	401
§ 5. Директорія	405
§ 6. Консульство та імперія Наполеона Бонапарта	406
§ 7. Французький цивільний кодекс 1804 року	408
§ 8. Карний кодекс Франції 1810 року	416
§ 9. Держава і право Франції від режиму Реставрації до Другої імперії....	419
§ 10. Третя республіка	422
§ 11. Народний фронт	424
§ 12. Четверта республіка.....	426
§ 13. П'ята республіка	428
Глава 26. Німеччина.....	430
§ 1. Конституційна хартія Пруссії 31 січня 1850 року.....	430
§ 2. Об'єднання Німеччини. Конституція 1871 року	431
§ 3. Карне уложення Німецької імперії 1871 року	434
§ 4. Німецьке цивільне уложення 1896 року	435
§ 5. Листопадова революція 1918 року. Веймарська конституція 1919 року.....	441
§ 6. Встановлення фашистської диктатури.....	445
§ 7. Утворення Федеративної Республіки Німеччини	461
Розділ 2. Країни Сходу.....	464
Глава 27. Утворення Республіки Індія	464
§ 1. Колонізація Індії.....	464
§ 2. Національно-визвольний рух в Індії. Махатма Ганді.....	466
§ 3. Встановлення Республіки.....	468
Глава 28. Держава і право Китаю в Новий і Найновіший часи	470
§ 1. Династія Цин	470
§ 2. Революція 1911 року і створення Китайської Республіки.....	479
§ 3. Японська окупація і Друга світова війна	481
§ 4. Створення Китайської Народної Республіки.....	482
§ 5. Культурна революція	484
Глава 29. Держава і право Японії в Новий і Найновіший часи	486
§ 1. Революція Мейдзі.....	486

§ 2. Конституція 1889 року.....	491
§ 3. Цивільне і кримінальне законодавство.....	492
§ 4. XX століття Японії.....	493
Контрольні запитання.....	500
Література	504
Предметний покажчик.....	508